

LA BARRETINA

SETMANARI EUMORISTICH, POPULAR Y CATALÁ DE BONA MENA
 DESLLICAT DE TOT PARTIT POLÍTICH
 SORTIRÁ CADA DIVENDRES

Se trobará en tots los kioscos de la Rambla y demés llocs de venda de periódichs

Encàrrechs y correspondencia: Carrer de Barbará, n.º 16 bis, entressol porta 1.ª

Número solt, 5 céntims. - Suscripeió per un any, 3 pessetas.

SUMARI: Text: De tot arreu.—Fi de sigle, (poesia) per A. T. A.—Dialech d' escriptori, per N.—Festa, per Pau.—Los balls del día, (poesia) per I. T. P.—Fraternitat!, per Un fradri d' un poble.—L' estret y l' ample, (poesia) per A. T. A.—Carta de fora, per Un Bergadà esquilat.—Cantars, epígramas y cosas que no son epígramas ni cantars.—Lo foch de Sant Jaume.—A la vora del foch.—Trenca-closcas.—Correspondencia.—Crida.

MODAS

—Pocas vergonyas, ¿per qui m' habeu près?
 —Oh ja veurá, com que va vestida com ellas..... vaja tot, y fins fa la matexa mena d' auló.....

DE TOT ARRÉU

Mo rignin y escoltin. A New-York hi ha una fàbrica que despunta sobre totes les demés en la fabricació de... nassos postissos.

Es una industria més lucrativa de lo que sembla, ja que un nàs ben fet costa tot seguit 500 duros, més las ulleras de que tenen d'anar provehuts tots los que usan semblant artefacte.

Desgraciadament tota medalla té lo seu revés y d'aixó 's pogué convenser Mr. Friedenheiner, habitant per mes senyes Vill Street, 31, que entaulá relacions ab una simpática miss portantlas á bon port, puig á la boda hi comparesqué lo mes florit y granat de la *tocinerta* neo-yorkina, fins al moment ¡terrible per cert! que vinguentli un estornut al nuvi li caigué lo nàs, postic com se suposa. La nuvia ni tingué coratge de veurer rés mes perquè caygué ella també sens sentits, fugintli tota la il-lusió.

L'endemá lo jutge del districte corresponent, rebía una petició de divorci, que fou despatxada favorablement contre l'enganya-monas.

Are que parlém dels nostres amichs dels Estats Units publicarem los següents datos que preném d'una revista científica.

Del últim cens nacional resultan 57 millions d'habitants dels quals ¡41 millions! se feren registrar com ateos ó no perteneixent á cap religió. Tenint en compte que 'ls catòlics son en nombre de 9 millions, s'ha de deduir que 'ls 7 millions restants forman part de las 300 sectas protestants qu'allí hi há á més de 150 societats secretas.

D'aquestas xifras se despren ahont ha anat á parar la religiositat d'aquest poble format per protestants.

Al costat d'aquesta estadística contém també profitós publicar la de la criminalitat d'aquell gran país. En l'últim quinqueni hi hagueren 43.000 y pico d'assassinats que foren castigats per mans del butxi en la persona de 1.118 delinqüents. L'any 1891 lo nombre dels culpables fou lo doble de l'any 1890.

La Loire republicaine, diari gens sospitós de clericalisme diu, que anant tres joves per un camí trovaren una creu de pedra ocorreguentse-li á un d'ells fer un poch de gimnasia, assentantse sobre un dels braços de ella, mes aixís que s'hi recolsá, lo braç de la creu cedí y caygué á terra aixafat lo pit del gimnasta que morí dintre poch causant no poch dol en tota la comarca qu'ha cregut veure un cástich de Deu per la falta de respecte comesa envers lo signe de nostre Redempció.

L'historiador francés Taine, conegut per librepensador se condolia de que haventhi ans de 1889, 25.000 escolars primarias molt bonas y concorregudas que no costavan rés al Tresor y molt poca cosa als particulars, avuy sols n'hi han 5 000 á Fransa.

Feu notar també que l'any 1779 hi havían 72000 estudiants, mentres que en 1800 no n'hi havían més que 1700.

Convé recordar que en aquest intervalo hi hagué la gran revolució que per lo vist no pot acreditarse de protectora de las lletres.

Per los que preguntan de qué serveix la Confessió. Un pare Jesuista ha entregat á Bilbao á la Compañía *El Fénix Español* la quantitat de 500 pessetas que li foren entregadas com restitució. Una altra casa de Baracaldo rebé també un altre suma pel mateix concepte.

Per si la nostra pobre opinió no fés lo pés pels campanayres que per aquí corren no recusarán, esperém, la del esceptich escriptor francés Paul Bourget á qui la crítica considera com un dels psicòlechs de més talent de la literatura contemporánea. Tornant á París d'un viatge que feu als Estats Units escribía á la *Gazette de France*: «He observat que 'ls verdaders cristians son mes més bons y més felioços quels demés homes; lo Catolicisme me sembla un gran remey social, qual pro-

pagació se té de desitjar y encoratjar. «Vos declaro per ma part que 'm consideraría ditzós en tornar á la fé y á la práctica religiosa en tota son integritat».

No tenim inconvenient en declarar que la falta de sentit moral que demostra lo poble americá es deguda á la falta de religió, apoyant la nostra opinió ab aquesta altre estadística presa d'un estat vehí, per un metge molt conegut:

De 342 familias mal avingudas, 320 may anavan á Missa los diumenges.

De 417 joves causants del deshonor y amarguras de las sevas familias, 12 ne més frecuentavan l'Iglesia.

De 23 banquers quebrats ni ún anava á Missa.

De una proporció de 25 fills que no tenen cóp per sos pobres pares vells, 24 no han tornat á cumplir ab l'Iglesia, desde que reberen la primera Comunió.

També s'ha observat que per cada 1000 sacerdots hi há 1 acusat; per igual nombre d'empleats 11 id.; idem de literats 19 id.; idem de metjes 24 idem; idem d'advocats, procuradors y notaris 16 id.; idem d'agents de negoci 130.

FI DE SIGLE

Noyas que no han cumplert dotze anys encare, que no saben potser l'Avemaria, van y compran en la perfumeria polvos d'olor per posars' en sa cara.

Criaturas de vuyt anys se troban ara que fuman y renegan tot lo día y com es lo vici son nort y guia, veure ser envilitos no es cosa rara.

La vanitat, l'orgull y la quimera del jovent minvan la salut y vida. Libertins hi han que sa única fal-lera n' es passar sa joventut divertida; malversan lo temps de la edat primera porque la fé en son cor n' es esmortida.

A. T. A.

DIALECH D' ESCRIPTORI

SEGUINT los meus consells—diu, lo Sr. Pere als seus dependents—ja saben quinas son las mevas ideas; esser home de bé, treballador, amich dels pobres y respectar lo modo de pensar de cadascu.

—Apoch, apoch,—contestá un dependent—aquestas ideas no sont sevas. Avans de nexer vosté ja y havia altres beneys que las habian descubertas. Lo que jo voldria saber es si aquestas ideas tan bonas las practica vosté ab regularitat.

—¡Naturalment! ¿Pot posar en dúpte la meva honradés? ¡No sab vosté que la meva fortuna es filla del treball, que no puch veure una llástima y que dexo á tothom pensar y obrar com tingan mes per convenient?

—Li diré, yo no senyor que no ho sabia. Pero tinch entés que vosté es propietari de dos casas procedentas de la desamortisació de bens del clero y la meva mare que es una santa dona m'ha dit moltras vegadas que *desamortisació y robo* tot es una mateixa cosa; perquè sé que d'aquestas dos casas, l'una serveix de timba en profit d'un cafeter que li té llogada á bon preu, porque veig com se practica lo comer en aquesta casa hont tot lo género averiat te surtida entremesclat ab lo bó; perquè mentres vosté 's dona vida opulenta y regalada, dependents y operaris hem de treballar inclus los días de festa. ¿Vol fer lo favor de dirme quin codich de moralitat segueix vosté? ¿Vol dirme si es lo catòlich, lo musulmá ó lo juheu?

—¡Quinas preguntas mes inconvenients y estranyas de fer! ¿No sab vosté que soch catòlich y mes bon catòlich que mes de quatre?

—No senyor, dispensi, no 'n tenía conexement y m'alegro de sapiguerho porque aixís no tindrà vosté altre remey que tornar las casas al clero, fernes treballar als dependents una miqueta menos, pagarnos una miqueta millor y....

—¡Fassi 'l favor de callar! Ya veig que vosté es un llaut, un ignorant, un d'aquells fanaticchs qu'estan tot lo día darrera dels capellans y creuen que sols son homes de bé los hipocritas que van á l'Iglesia á donarse cops de punys al pit.

—S'equivoca Sr. Pere. Soch un indiferent y avans hasta pasava per anarquista. No vaig gaire á l'Iglesia pero si hi entro no faig com vosté que sembla que s'en amaga. Al revés de vosté, no tinc cap diner, ni m'agrada 'l treballar, ni faig favor á ningú. Vosté es tant honrat que te casas mal adquiridas, tant laboriós que 's passa l'sant día baladrejant y renyant als operaris y quan arriba l' hora de plegar ens entreté ab los seus sermons de moralitat; es tant compasiu vosté que deu sense semana als treballadors qu'enmalalteixen treballant en profit de la seva casa y respecta bé las ideas dels altres que 'n ami m' á dit ignorant, hipócrita y sectari sols porque li canto las veritats claras.

—¿Sab que vosté es un descarat, un insolent, un poca vergonya?

—Axó si senyor que ho sé pero vosté també ho es y no té la franquesa de confesarho.

—Vaig á ferli 's comptes tot seguit porque surti immediatament de casa.

—No crech que li costin gaire de fer porque un sou de nou duros al mes no admet gaires miamáticas.

Lo Sr. Pere va desferse de aquell llenguallarg y buscá un substitut mes respetuós, va continuar ab la casa llogada per recreo de jugadors y gent de mala vida; segui venent género dolent á preu de bó y tractant als seus treballadors com á burros de carga y, mireu si es curiós, vá continuar mes que may parlant de las sevas ideas de laboriositat honradez, amor al próxim y tolerancia á las horas en que 'ls pobres dependents, habent acabat la tasca, tenian dret y ganas y necessitat d'anarsen á esbarxir un xiel.

N.

FESTA

Mo dia de S. Joan lo «Círcol artístich de S. Lluch» obsequiá á son president lo pintor en Joan Llimona ab motiu de son Sant, celebrant una festa verdaderament agradable y magnífica.

Lo gran saló del círcol fou cambiat ab molta trassa, en una *cuyna* al estil de casa de pagés y en ella, en una taula guarnida al estil de las masias de la montanya, s'hi serviá sopar. En lo centro de la paret principal hi havia la llar, ab son escó y calamastechs, lo tipich llom de broch y las marunbas; á la dreta 'ls fogons y l'aiguera, ab pedris de cantis, escudelles y platos escorradors, gerras y cendra; á l'altre banda, lo pilot de eynas, los garbells y forcas, sachs y coves utilis de l'art y gran part de las cosas que en una casa de pagés solen haberhi. La taula refrescada per un ventall de corda, era parada ab plats negres, cobers de fusta y porrons; y tot ho presidia una preciosa imatje en rajola de Valencia, de la Verge de Monserrat, devant de la que hi cremavan dos ciris. Los concurrents y 'ls servidors anaven ab barretina y en los brindis, á la catalana, dit ab pocas paraulas y ab tota l'expressió del cor, sens aquella faranalla de ditas y sortits per desgracia de costum, si retrata ben be l'espirit que animava á tots los allí reunits, de fons d'arrelada Fé, de Patria, y d'entusiasme per l'art.

En aquella *cuyna* s'hi respirava á tot pler, l'atmósfera que 's respira en los llars de montanya y podia fugir l'enteneniment d'aquesta astíxia tant anti-religiosa com anti-catalana que tant de mal fa. Tant de bo que aquest bon exemple servís d'estimul á molts altres. En parts de vila, sobre tot, s'arriban á creurer que fa senyó 'l fer las cosas prescindint en absolut de tot lo que signi á l'estil de l'antigó... Deu los fassi bons!

PAU.

Los balls del dia

La sala está preparada per celebrarne lo ball, tot' ella n' es un mirall, tot' ella está engalanada ab riquissims cortinatjes que ab las flors y verts ramatjes ho omplenan de poesia; pero cap noya hi acut; ¡tal volta haurán sapigut lo que son los balls del dia!

Febrils lo saló invadeixen los joves á currua feta, tots ab traje d'etiqueta; aquell traje ab que assisteixen

al Ofici 'l demati
profanan fentlo servi
per un ball, per una orgia...
pero las noyas no venen,
es tal vegada qu' entenen
lo que son los balls del dia?

Totas encesas ja están
las aranyas que, á cents
llansan la llum á torrents,
á n' al recinto donant
un aspecte bell, fantástich;
pero com si fos un cástich
ó be un art de bruxeria,
las noyas no compareixen:
es tal volta que coneixen
lo que son los balls del dia?

Los músichs en numerós
grupo, afinan impacients
sos respectius instruments,
con reclam voluptuos
de las aus 'sas paradas
mes als joves las donzellas
fan una gran picardia,
brillant totas per sa ausencia:
¿si sabrán per experiencia
lo que son los balls del dia?

Un jovenet que ja 's cinsa
d' esperar, diu ab veu alta:
—Las noyas no 'ns fan cap falta
sent nostre únich fi la dansa
ballarém homes ab homes —
Entre riallas, burla y bromas
li respon la majoria:
—¿Si qu' encara ets ignocent
si 'l ballar creus verament
qu' es lo fi dels balls del dia!

I. T. P.

FRATERNITAT!

o hi havia pas en tot lo poble un jo-
ve més ben plantat y mes elegant
que en Joseph Pamós. ¿Si 'n feya
de goig! Alt d' estatara. un xich
moreno, molt ágil y molt graciós,
ab un bigoti y cabells negres que
li esqueyan d' alló mes; en fi, que 's
atreya las miradas no sols de mol-
tas ricatxas que 'i hagueren pres
sense dot, sino fins de totas las per-
sonas del poble y contorns sense

excepció. Al chor del poble era lo primer cantadó
y 'n reflava l' *epistola* que dexava envadalits á
tothom.

Un día corregué la veu de que 'n Joseph se feya
religiós. L' admiració y tristesa fou general. Sa
pobre mare, viuda, no parava de plorar, si be in-
terisment se felicitava de la resolució de son ido-
latrat fill. Tot lo poble anava á can Joseph pera
assegurarse de la veritat de la noticia y fins las
velletas ploravan al contar al vehinat que 'n era
cert que 'n Joseph se feya jesuhita, y fins hi ha-
gué una marmellera que al anar á veurel li contá
que 'l farian passar per moltes provas y quelí po-
saria un canti al bell mitj de l' escala y sino 'l
tocava seria représ y si 'l tocava també. Tot, res-
ponia Joseph, tot ho sufriré ab resignació; afe-
gin ab tó graciós, lo primera vegada que trobi lo
canti, li donará puntada de peu que 'n faré mil
bocins.

Han passat quinze anys. Lo pare Joseph se tro-
va en mitj dels deserts de l' Africa, predicant als
infels la salvadora doctrina de Jesucrist. La ma-
re del misioner morí ja fa deu anys y una germa-
na d' aquest se feu germana de la caritat, essent
enviada á curar lleprosos també á l' Africa.

Fa ja cinch anys que sor Angela (aixís se ano-
mena la germana del pare Joseph), está curant
als infelissos negres plens de lepra. La pobre n'
está molt malalta; s' ha encomenat lo terrible
mal que li ha posat la cara com una calavera;
sols li queda sensera la llengua, pera poguer ele-
var á Deu las oracions, y 'ls ulls pera guaytar
amorosament lo Sant Crist que no dexa un mo-
ment de sas mans.

La mare Piora n' ha cridat un misioner pera
administrar los últims sacraments á sor Angela,
que aquesta reb ab fervor inesplicable; sols te un
pesar, se dol de morir sens haber sapigut may res
de son germá desde que 's feu religiós y aixís ho
explica al capellá que li dona los últims auxilis de
nostre santa Religió, á qui explica la vocació y
vida del pare Joseph. Al religiós, que 'n porta
llarga barba y demacrat per riguroses peniten-
cies, li cauhen llágrimas y turbat se que-
da com si perdés lo mon de vista. ¿N' es lo ger-
má de sor Angela!! La Mare de Deu había escol-
tat les oracions de tan bona religiosa, que sempre
pregava no morir sens saber res de son germá.

Passaren poch dias, y el pare Joseph, després
de assistir al enterro de sa germana, morí cuy-
dant colérichs, també víctima de la caritat.

Abdos imitant á Jesús, llur mestre, donaren la
vida per sos germans, ensenyant ab l' exemple
ahont se troba la vera fraternitat.

UN PADRI D' UN POBLE.

L' ESTRET Y L' AMPLE

—Vaja, Pep, no sigas tonto;
vina ab mí, y farem tabola.
—Ca barret, no m' aurás pas
tens massa bruta la boca,
tant tú com los companys teus.
—Mira Pep, las nostras bromas
as veurás per totos los balls
y ningú, com tu, se bosa
que tinguem llengua dolentas,
al contrari, certas noyas
escoltan ab gran deiri
las nostras conversas doisas.
—¿Y al devant seu coneguéu?
—També, igual; for vergonyal
com qu' ellas no son llanudas
ni 'n fan cas d' aquestas cosas.
Disfrutém ara que 'ns vaga,
seguí 'l mon es bona moda.
—Donchs, segueix, Pau, la corrent...
que del mon volti la roda;
que quan á ser vell arribis
si no fas esmena bona
no tindrás tranquilat;
de res te valdrán las bromas
quan del terme de ta vida
depressa s' acostí l' hora.
—No 'm fassis pas cap sermó
que no 'm vull torná tanoca;
creu que pel camí es ample
van senyors que fan *petxoca*
y que tampoch van á missa;
pel camí estret sols s' hi troban
atrassats com ara tú,
quatre vells, canalla y donas.
—Donchs, sabrás, estimat Pau,
que ab lo que dius mequivocas:
pel camí qu' es més estre
hi passen sols las personas;
pel qu' es *ample* hi passa tot,
ruchs y demés bestiolas.

A. T. A.

CARTA DE FORA

Ab molta solemnitat y pompa se verificá en
aquestat ciutat, per la fe-tivitat del Corpus, nos-
tra veneranda «*Patum*.» Aquesta costum es anti-
ga, senzilla, patriótica y sagrada.

Veus aquí lo que 's verificá. En la vigilia repich
general de campanas (entenemnos; en lo bon signi-
ficat de la paraula). A mitja nit, l' *Histórich taba-
ler* y la Banda Municipal recorregué tota la ciu-
tat, donant als habitants y forasters lo *Bonjorn*.
Lo día del Corpus al mati solemne ofici, donantse
antes y després un senzill simulacre de «*La Pa-
tum*.» A les cinch de la tarde hi hagué una *lluhi-
da professó*, ab concurrencia de las autaritats,
gremis, societats y col-legis, tots ab son distin-
tiu; presidintla totes les figures de l' antiga *Bu-
lla* (1). Acabada la professó, tingué lloch en la
Plassa Constitucional la veneranda *Patum*.
Aquest acte, tan festiu com significatiu, consis-
teix en los balls de *Turchs* y *caballets*, ó sia lluy-
ta entre moros y cristians, motiu de tota la festa;
dels *Nanos*, introduhit á través dels segles, que
desempenyan nostres sardanes; dels *Gegants*, ó
mofa de nostres antichs tirans; de l' *Aliga*, ó mos-
tra de lo que li ha passat á França al entrar á
Catalunya indignament; dels *Diablos*, que á mes
de recordar una de las veritats de fé que professa
Berga, presenta per lo soroll y foch de sos cohets
y per lo fragor de la música l' espectacle d' un
combat, y finalment hi ha lo vall de *La Mulafera*
ó Abul afer, opresor d' aquesta comarca als pri-
mers anys de la conquis. a serralhina. En los in-
termedis dels valls s' encengueren cohets de tota
varietat, coronant al últim la funció un bonich y
escullit ramell de fochs artificials.

Per molts anys se conservin á Berga tals cos-
tums.

UN BERGADÀ ESQUILAT.

(1) *Bulla*, vol dir las figuras plegadas.

CANTARS, EPÍGRAMAS

COSAS QUE NO SON EPÍGRAMAS NI CANTARS

Xispas

¿Y quins disbarats, renoy!
¿Dir que eran micos los avis?
¿Quants n' hi han de molt mes sabís
tancats á dintre Sant Boy!!

Epígrama

—Tú si qu' ets un bunyoler
no 'n dus pocas de carbassas,
fas oempré 'l que no has de fer...
Ets lo mes gran sabatassas
—¿Cóm que faig de sabatèr!

DR. BARRETINETA.

LO FOCH DE SANT JAUME

ué en son de bonichs los fochs de Sant
Joan y de S. Pere!
Son la neteja de la casa, la diver-
sió de la canalla y l' alegría y fins l'
entreteniment dels grans.
Mes nosaltres los aném á veure á
fora del barri, perque 'l nostre foch

se fa per S. Jaume.
¿Es clar! ¿Com que 'l Sr. Jaume n' es l' amo del
nostre foch!

Ell ha sigut miliciano, alcalde de barri mes de
tres colps, es mestre fuster y prohom de Gremi.
candidat á regidor.... pero parlantli del foch de
S. Jaume, cap criatura s' engresca mes.

Com que n' ha vist fer tota la vida.

Quan podia lo saltava, y ara qu' es vell, lo
passa boy apagat; mes no dinaria de gust l' ende-
má, li semblarian durs los macarrons y cru lo po-
llastre y fins carbassa lo meló sino hagués dirigit,
encés y *saltat* lo foch de S. Jaume.

Y aixó de ferlo regidor no era broma, no; que
ben merescut s' ho te, molt mes que quatre pava-
nas que 'l sastré no 'ls emprova los trajos sense
comptar ab la banda.

Perque n' hi ha cap de regidor que sia mes re-
spectat dins del Gremi ni mes puntual á la missa
dels fusters que 's diu cada festa á la Catedral,
ni que vaji ab mes respecte á la professó del Cor-
pus ventantse ab lo tradicional ventall de fina pal-
ma, vorejat de pell platejada y de sarrell de blan-
quissima llana?

¿N' hi ha cap que, essent ó no alcalde de barri,
hagi aturat mes barallas y avingut mes matrimo-
nis y sermonejat mes xicots descreyents, y donat
mes cencells á tothom que té algún trángul?

¿Qué n' hi ha presa de feyna á la *justicia*!

¿No 'l coneixen á n' el Sr. Jaume? ¿si no n' hi ha
d' altre!

Es aquell fuster del costat de la planchadora,
home dels seus sexanta cinch á setanta anys, alt,
sech, cap y patilletas blanchas, nas gros, ulls
molls, veu grossa y reposada.... donchs mirin,
qualsevol festa á la tarde, quant surtin á passeig,
passin pel nostre carrer, y 'l trobaran sentat á ia
porta de la botiga en mànigas de camisa, llegint
«El Diario Catalán,» (avans llegía «El Correo Cata-
lán»).

¿Te res d' estrany ara que conexen al Sr. Jaume
que 'l foch del nostre carrer sia millor y més
famós que tots los que 's fan per S. Joan y per
San Pere?

Vint dias avans de San Jaume, te compte de
veure lo fusté á la quitxalla quant surt d' estudi
al mitj día y 'ls hi fa la pregunta sacramental:
«¿Ey, tú, bailet, serás á saltar lo?» Los noys, que ja
saben per recort ó per tradició de lo que 's tracta,
no fan esperar la resposta y llavors los hi encarrega
que, al sortir del estudi al vespre, vagin á la
seva botiga; y la mateixa advertencia fa als apre-
nents que treballan fora del barri y podrian dis-
treures.

Reunits tots, los hi exposa lo *plan* ab la forma-
lidad d' un general en jefe.

Ell ja tindrà arreconats uns quants sachs d' en-
senalls, llistons trencats y cap de llata, pero ab
aixó no n' hi ha per comensar un foch tal com de-
manda la dignitat del carrer y 'l punt de la fama
guanyada: es necessari fer una capta de cadiras
vellas, taulas desvallestadas, estorotas y demés
objectes adequats que descubrexí la perspiciacia
de sos aprofitats dexebls.

Y ijo 't flich, si 'n descubreix de cosas la perspi-
cacia d' aquells bordegassos!

Disolta la reunió, ja poden ferse cárrech los
vehins del carrer de que no tenen moble segur:
quin per vell, quin per coix ó corcat, aquest prenh

aquest deixó, si no hi possessin remey las mares ab cara molt seria y fins ab ma mol trencada, l'endemà no n'hi hauria prou ab tots los mobles del carrer dels Banys per omplir los vuits que deixaria la canalla.

Lo dia 24 de Juliol, lo Sr. Jaume plega la feyna una hora avans de la acostumada, y tota la fadrinalla y aprenents cap á guarnir lo foch.

¿Qué s'han cregut que'n sab tothom? No pas de muntar fochs com lo del nostrer carrer.

Perque ja antes d'encendre l'es una obra d'art; y d'aixó dependeix que las flameradas pujin al segon pis y que no caigui avans de temps y de que 'ls xicots no prenguin mal y de que no fassin moltes coses que 's vehuen en fochs que no dirigeix persona de tanta competencia com lo senyor Jaume, á qui jo concediria l'titol de quefe honorari de bombers al revés.

Comensan á posarse las taulas y caxas unas sobre las altrás y pels costats las cadiras y lo demás y acaban per las estoras á dalt de tot y 'ls encenalls dessota las taulas: formant en conjunt una simétrica y esbelta pirámide qu'arriva als balcones dels primers pisos.

Mentrestant, lo Sr. Jaume no calla. crida als noys que li portin lo que demana, renya als que li desbaratan, dona pinyas als que l'amohinan...

Aixís s'arriva á las 9 del vespre, ni un minut mes ni menos. Sols fentlo á las 9 lo foch es higiènic, diu lo Sr. Jaume, perque no priva de sopar ni fa retirar á deshora.

Lo Sr. Jaume al punt de las 9 encén un misto de vigilant y ab lo misto á la ma, fa las últimas advertencias: que ningú salti fins qu'ell avisi, que tots saltin pel mateix cantó, que portin la brusa lligada á la cintura, etc., etc. Quant acaba, ningú l'escolta.

Arriva lo moment crítich: tothom calla; los xicots, fregantse las mans, salten sense darse compte, tremolant, escapantsels algún xisclet... de puntetas, los ulls espurnejant fits en lo Sr. Jaume que s'acosta magestuosament, com un gran sacerdot pagá, á la gran pirámide y ab timidés casi, aplica lo misto á una pila d'encenalls.

Prompte 's veu que 'ls volta un fum blanch que va vermellintse per moments... s'hi transparenta la rojor del foch y una flama, primer vergonyanta, ofega l'fum, munta de l'un al altre dels fexos d'encenalls y á las caxas y cadiras y estoras y puja tot seguit molts palms sobre l'cim de la baluerna de fusta entre un volcán d'espurnas y un coro d'espetechs que semblan crits de victoria... y l'vent gronxa á la una y á l'altra banda de carrer las flamas valentas, pehorosas, enlluernadoras...

Surt de totas las bocas un crit indiscrepible d'alegría, d'entusiasme, de felicitació al Sr. Jaume.

—Arriva al primer pis.

—¿Qué dius, ximplet, si passa del segon!...

—Y arribará al tercer!...

—Y al terrat!

—Y 's cremarán las casas!...

Y si aquella canalla manés, al Sr. Jaume lo farian alcalde, gobernador y fins bisbe.

—¡A saltar! á saltar!

—¡Ey, canalla! ja us he dit que 's guardi de saltar ningú fins que jo ho diguil ¿qué us volem esguerrar, burrangos!

Los lleugers encenalls y las fustas corcadas no necessitan gayre rato per donar en fum la poca forsa que 'ls queda y poch á poch van cayent los sostres y tota la pirámide s'aplana, alsantse encara las flamas á 12 ó 16 palms.

Es lo moment que l'Sr. Jaume permet saltar. Comensa, donchs, una mena de ball infernal: noys de vuit á tretze y fins quinze anys primer en fila y després sens ordre, corren cap al foch, se 'ls veu un instant entre mitx de las flamas ab los brassos en l'ayre y surten per l'altra cantó y tornan á correr y á saltar vermells com lo foch que 'ls tenyeix, enmascarats per lo fum, per gotas de suhor que 'ls marcan solchs negres en las encesas galdas, mullats y esbullats los cabells.... empenyentse, topantse y cayent dintre ó al costat del foch, apagantse la beta de la espartenya ó la punta del devantal.... y aixó en mitx d'un esballos de crits, riallas, xiscles, renys y batussas....

L'element destructor va fent sa tasca. De la ayrosa pirámide que dos horas avants s'alsava, no'n restan mes que un escampall de brassas, cendra y caliu.

Los crits han anat minvant, tornan los noys á casa uns de grat, altres per forsa, no poch á patecadas de la mare que 'ls acompanya al llit.

A la espléndida lluhentor de las flamas ha succehit la negror del cel d'una núvola nit d'estiu, ab lleugers claps rojenchs, desdibuxats, reflexo dels fochs de la montanya.

Lo Sr. Jaume trepitja las últimas brasas, y trovantse sol, entra pensivol á la botiga. També sa vida fou un dia jove y riallera.... ja no li restavan mes que las brasas.... aviat sols quedaria la cendra.

A LA VORA DEL FOCH

Tres andalousos ponderavan l'alsada dels campanars de llurs pobles.

Digué l'un: es tant alt lo campanar del meu poble que lo divendres sant al dematí han de tocar á Gloria perque 'l sorell arribi á baix lo disapte.

Digué l'altre: desde l'campanar del meu, ab unas ulleras de llarga vista, que guardo á casa, oviro molts días l'emperador de la xina que pren lo sol.

Lo tercer digué: lo del meu poble n'es tant d'alt, que s'hi atura la lluna quant passa cansada.

Disputavan un cristiá y un jueu sobre sí de sants al cel, n'hi tenia mes la ley antiga que la nova: No pognense posar d'acord van convenir en arlos enumerant alternant los de una y altre ley, ab la condició d'arrenca lo cristiá, un pel de la barba del juheu per cada sant que nomenes de la seva religió, com també lo juheu faria lo mateix ab lo cristiá per cada un dels seus sants. Comensá lo juheu per Abram y arrenca un pel al cristiá, aquest comensá per St. Pere y n'arrenca un á n'el moro, axis anaren seguint fins que cansat lo cristiá agafa d'un grapat la barba del altre y pegant estrebada li arrenca, tot cridant—¡Santa Ursula y las onze mil verges!

Tocan las dotse, y en Pau dirigintse á n'al Tano que está cavant á unas cent passas li crida: Tâno, ab quin pá vols que fassa las sopas, ab lo meu ó ab lo teu.

—Noy, respon en Tano, ab aquet diantre de vent, no se sent res... Feslas ab lo teu.

En una reunió de joves hi havia un home de edat avansada y parlant de dents digué aquest: —Jo, des le que'm cauen las dents, las he guardat sempre totas.

—Y ¿qué'n feu? respongué un dels joves.

—Ay, ay, las guardo para fermen un anell quan seré mort.

Un jorn d'hivern, 'ls homes d'una casa de pagés s'estaban asseguts á la vora del foch, esplicant qüentos, histories y guerras. Y la conversa caigué sobre 'ls invents, y lo mes vell de la colla, parlant de lo asombrós del telefono digué:

—Si, no hi ha dupte; tot lo del mon pot ferse; no hi ha res impossible.

Aprofitant aquest moment y quant ningú 'l veya, lo mes petit de tots, lo baylet de la casa sortí al defora y al cap d'una gran estona va comparxe ab un tros de glás á les mans.

Sense dir res á ningú se'n aná á buscar un ganivet y 'l plantá de part redera del glás y desseguí lo posá al costat d'una brasa de foch.

Quant los demás se'n adonaren de lo que estava fent, li digueren:

—Qué fas?—Y ell continuava ab la seva, sense tornar contesta. Fins que, veyent que era inútil preguntarli, lo seu pare li preguntá:

—Digam noy; es que t'has tornat boig ó es que 'ns hi vols fer tornar á nosaltres? No ho veus que 'l glás al costat del foch tot se 't fondrá?

—¡Oh! ja ho sé—contestá,—pro com que l'avi are mateix deya que tot se podia fer, arejo li volia fer veurer com era impossible que ab un tros de glás se'n fes una torrada, los homes, per sabis que siguin, may podrán fer que no 's compleixin las lleys que Deu ha posat al univers.

BALLENAT IV.

TRENCA-CLOSCAS

Xaradas

L'Antón deya l'altre dia, quan la prima dos comprava, que si sa mare volia ell ab la Sió 's casaria puig qu' enamorat n'estava. Es noya tersa segona la filla de 'n Pep Marsal, te dos quarta á Badalona y una hisenda bastant bona en lo terme de TOTAL.

A. T. A.

Molt xocant n'es la primera que l'Odón ne deu portar la segona solen ferne molta usança los soldats lo TOTAL n'es molt sencill y fins serveix per contar.

E. HOSTENCH.

Solucions als trenca-closcas del número passat

Al cuadro enigmático:

R A T A R
A A A
T A C A T
A A A
R A T A R

A la carta-xarada: A-me-ri-ca-na

Als geroglífics numéricos: Ramon.—Manel.—Tomas—Rafel.—Barretina.

A la xarada: Ma-gi.

CORRESPONDENCIA

Napoleó: Sos versos anirian si tinguéssim molt de temps pera ferlos nous.—B. A. Terá: Escrigui en catalá y 'l complaurem puix tenim moltas ganas de servirlo.—Un estudiant de Vich: Escriguins prosa que li agrahirem.—Jepet Tétrich: Sos versos no van ni ab corriolas.—Juanito: ¿Que te ulls de poll que ensapega tant?—Salvador Borni y Solé: A qualsevol cosa anomenan rondalla.—Neri: Es molt trist, alegris un xiquet mes y ferá per casa.—J. A. G., Sunera, Un tólech, Antoni Pipiolo y Temors: Sas poesias son massa serias.—Dr. Barratineta: Retocadet quelcom s'aprofitará.—A. T. A.: Moltes mercés. Quan sapiguem lo demes ja li contestarem.—Un letxuguino del any 40: No va.—Rosset: Fassi bon dat que 's descarrila.—Un tarragoni: Gracias per sa felicitació ab motiu del grabat últim. La hem passada al dibuxant.—Calderes, Llaunes y Un paperer: está be pero sería repetir.—F. Millet: ab sentiment tinch de dir-li lo mateix.—Gingan: quiyen y no erraren ni vos reventaren.—E. Hostench: los enigmas inmediateament no podrá ser pero ab gust s'encarterará.—Un cantayre: gracias.—L'ensucrat: si fos mes salat...—Noy de pegar: anira la vora del foch.—Cuca Barges: lo matex te dich salero.—Pau Gana: te rahó de sobras y ho sentho.—Bernat: molt be pero es vell.—Un fumadó: veurém si l'encabim.—Aquell de l'altre dia: avuy no 's fia, pero demá si.—Cubano: ni per favor.—En Roch, Broma sech, E. el A., Robinson, L' emboirina cuentos, Trompet y Llau: al cove, al cove, al cove, al cove y al cove.—Erbós y Erbós: es molt personal: pot ser firmantho pasaría.—L'incivil: que 's pensa que fregim bunyols ó epeterneguem á cada dita?—L'eb romait Nicmoim: on top raná ni ab rodas.—Un fadrí d'un poble: lo tenim en llista.—Lo Refla lluviols de Canya seca: la traducció no vá, la voldriam mes airosa; l'original no va tampoch.—Un paleta de Grangés: l'una no es propia per LA BARRETINA, l'altre 's idea molt coneguda.—Ballenat IV: veurem de compiaurel, pero mirishi mes.—Lo Masové de ca 'l Pëndola: mirarem si cap en algún dels próxims números.—Un subscriptor: moltes gracias per sa felicitació, l'hem passada al autor de las siluetas. Li agrahim la propaganda que 'n fassi.—Xinronera: la tarjeta s'insertará.—J. F. B.: de lo qu'envia aprofitaré la xarada.—Rabasetta: ¡es molt poca coseta!—G. Guilera: bon «acudit» pero 'l trovém relliscós, no fá.—Petit trenca-closcayre: los rombos van.—Pep de la Casaca: mirarem de colocar lo geroglífich numéric.—Sr. Piff Paff, Xiribiribich, P. Tarsi y Galcerán, Francés d'Espanya, Satrill: anirá lo de vostés.

CRIDA Barretinayres: habeu sentit á dir may, cuan á algu li surt al revés lo que 's proposava, per culpa d'altres, alló de *me l'han ben fregida?*

Sabeu perque s'usa aquesta frase? sabeu de que ve? Qui millor ho esplichi 's guanyará un premi, ab tal de que l'esplicació (en prosa ó vers) sigui curta ben escayenta y s'envihi dintre 'ls deu días següents á la present crida. Lo premi es un exemplar d'una novela catalana.

Y lo dit, dit queda.